

References:

1. Булах І. С., Долинська Л. В. Психологічні аспекти міжособистісної взаємодії викладачів і студентів. / Навчально-методичний посібник. Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2002.
2. Кухаренко В. М. Дистанційне навчання. Енциклопедичне видання: навч.-метод. посіб. Київ, ТОВ Редакція “Комп’ютер”, 2007.
3. Scherl A. Interactive knowledge networks for interdisciplinary course navigation within Moodle, Adv. Physiol. Educ., 2012.

Бойко І.П.

**Особливості гендерного дискурсу на матеріалі англomовної
кінострічки “Barbie” (20023)**

*Національний університет водного господарства і природокористування,
Рівне*

Гендерні ознаки мовної картини світу – це сутнісні прояви пізнання світу крізь призму чоловічого і жіночого бачення, а також вплив статі на мовленнєву практику та мовленнєву поведінку. Гендерні відношення у мові фіксуються у вигляді мовних стереотипів, які впливають на поведінку особистості, зокрема мовленнєву, і на процеси її мовної соціалізації. Лінгвістика допомагає виявити відображення гендерних стереотипів, зафіксованих у свідомості носіїв мови [3, с. 162].

В свою чергу, гендерна лінгвістика (від англ. gender – рід, стать) – галузь мовознавства, що досліджує залежність особливостей мовної поведінки, мовної компетенції, ментального лексикону від статі людини як соціального явища (гендеру) [2]. Відповідно до цього досліджуються засоби вираження категорії оцінки в мовленні людей різних статей.

Гендерна лінгвістика також вивчає залежність функціонування мови від гендерних розбіжностей, які виявляються у процесі вербальної комунікації й зумовлені статтю індивіда. Гендер як елемент сучасної наукової моделі людини відображує соціальні, культурні й психологічні аспекти статі, тобто є комплексом соціально-культурних явищ, що співвідносяться зі статтю індивіда і відображуються у мовленні [1, с. 1].

На сьогоднішній день питання сутності «жіночих» і «чоловічих» ролей стоїть особливо гостро. Дехто вважає, що гендерів буває всього два – чоловік та жінка. Проте це уявлення хибне, й існує чітка розбіжність між тим, що прийнято вважати гендером і статтю, та чому ці два терміни не підлягають ототожненню.

Стать – поняття біологічне, адже на те, чи є людина чоловіком чи жінкою, впливає структура генів. Все ж, поняття гендеру значно ширше і ним визначають риси характеру та особливості поведінки, що є притаманними в тому чи іншому суспільстві для чоловіків та жінок. Так, традиційною поведінкою для жінок вважається поступливість, турботливість, емоційність, а від чоловіків чекають лідерства, стриманості, проявів фізичної сили [4, с.17-26].

Для загальної характеристики концепції гендеру, можна виокремити ряд характерних ознак, серед яких: формування на основі культурної традиції; наявність значних відмінностей, сформованих під впливом менталітету тої чи іншої країни; змінність в часі; притаманність людям незалежно від біологічної статі; наявність поведінкових ознак, що формують соціальне оточення; ліквідація антагонізму статі, забезпечення гармонії чоловічого і жіночого начала.

Гендерно маркована лексика, яку помічаємо в діалогах стрічки “Barbie” складає лінгвосинергетику концептуального поля гендерного дискурсу, що загалом відтворює уявлення про гендерну ситуацію та гендерні відносини в суспільстві. Під час аналізу діалогів досліджуваної

стрічки варто враховувати принцип «стереотипності», адже всіх мешканців іграшкової країни Барбіленд можна умовно поділити на «Барбі» та «Кенів», де кожен персонаж наділений рядом стандартних ознак та характеристик, починаючи із ролі в цьому міні соціумі, до вербальних особливостей, таких як лексикон героїв. На думку персонажів стрічки, саме реальний світ перевернувся з ніг на голову, адже ролі, відведені чоловіку та жінки не відповідають їх призначенню: *The real world is forever and irrevocably messed up* (Barbie, 2023).

У полі нашого дослідження є два концепти чоловік та жінка, що трансформуються у Барбі та Кена, та на котрих сконцентровано гендерні відносини в суспільстві в цілому. Проте, світ відомої ляльки дещо інший, адже Барбі позначає особу, яка може відігравати будь-яку роль в цьому уявному суспільстві, починаючи від звичних ролей реального соціуму: Барбі-майбутня мама, Барбі-подруга, Барбі-лікар, Барбі-вчителька тощо; до більш ексцентричних: Барбі-астронавт, Барбі – Любителька пригод (Adventure Barbie) чи так звана Дивна Барбі (Come into my weird house. Ні I'm Weird Barbie. I can do splits. I have a funky haircut and I smell like basement, Barbie 2023) або Стереотипна Барбі, тобто просто красива лялька без особливих вмінь і талантів.

Ідея фантазійного світу ляльки в тому, що Барбі є центром усього – самодостатньою і самодосконалою жінкою, яка не потребує нікого іншого для щасливого життя, в тому числі і чоловіка: *Ken isn't something we're worried about. Ever* (Barbie, 2023). Саме така гендерна тенденція Барбіленд різко суперечить реальній картині світу, де Барбі – це лише іграшка, красиве обличчя без жодного змістовного наповнення, що спостерігаємо в діалогах між лялькою та підлітками сучасності: (Sasha) So you're like "Barbie" Barbie? Like a professional bimbo? (Barbie) No. Barbie's not a bimbo. Barbie is a doctor and a lawyer and a senator and a Nobel Prize winner. (Sasha's friend) You're a Nobel Prize winner? (Barbie) Not me, but Barbie is (Barbie, 2023).

В той час як у світі Барбіленд Кен, який є уособленням маскулінного гендеру, може бути лише чоловіком, другом Барбі, серфером чи рятувальником на пляжі: *Surfing is not even my job. It is not lifeguard. Which is a common misconception (Barbie, 2023).* Життя Кена це певна боротьба за увагу Барбі, де інші Кени водночас є і друзі, і конкуренти: *If I wasn't severely injured, I would beach you off right now, Ken (Barbie, 2023).* Таким чином, сценаристи однойменної стрічки зображують різкий контраст між гендерами, де кожна Барбі є унікальною у зображуваному світі, що пропонує широкий спектр умінь та професій саме для ляльки, підкреслюючи її пріоритетність й багатогранність, в той час як Кен – це лише Кен: *“There are lots of different kinds of Barbie: Stereotypical Barbie, Weird Barbie, Adventure Barbie, ... but there is only one Ken for everything” (Barbie, 2023).*

Головним гаслом творців ляльки є слоган «Барбі може бути ким завгодно!», а проблеми рівності та фемінізму вже давно були вирішені: *Because of Barbie, all problems of feminism and equalism have been solved (Barbie, 2023).* Адже, класична модель гендерних взаємовідносин у суспільстві «Барбіленд» зображує Барбі як головного персонажа, в той час як Кен – це другорядний діяч, лише її додаток: *To live in Barbie Land is to be a perfect being in a perfect place/ Unless you have a full-on existential crisis. Or you're a Ken (Barbie, 2023).* Кен до кінця не розуміє хто він, адже життя у Барбіленд зосереджується на тому, щоб лише подобатись Барбі, без особливої мети і права на прийняття важливих рішень: *I'm a man without power. Does it make me a woman (Barbie, 2023)?; Ken you need to figure out who you are without me (Barbie, 2023).*

Із розвитком подій у стрічці, спостерігаємо як згодом роль лідируючого гендеру поступово перебирає на себе Кен, познайомивши спільноту Кенів у Барбіленд із поняттям «патріархат» і його хибним

трактуванням: (Ken) “Why didn’t Barbie tell me about patriarchy, which to my understanding, is where me and horses run everything?”.

В результаті, ролі Барбі та Кенів змінюються, залишаючись гостро стереотипними, все ж перебуваючи у постійній соціальній взаємодії. Кен намагається стати лідером, очільником Барбіленд, авторитетом для інших Кенів і Барбі. Відчуваючи силу і владу, риторика персонажа радикально змінюється і стає більш різкою та грубою: I am Kenough (Barbie, 2023). Поєднуючи відомий вираз “I’m enough” із своїм ім’ям “Ken”, персонаж, наче виокремлює себе від протилежної статі, тобто Барбі, і виражає свою впевненість і чітку позицію. Повертаючи свою «Маскулінну силу», та впроваджуючи основи патріархату, Кен висуває Барбі умови на яких він готовий прийняти її назад до свого будинку: You can stay if you want, as my bride, wife, or am I a long-term-low-commitment-distance girlfriend (Barbie, 2023). Це своєрідна спроба авторів наблизити відносини лялькових персонажів до реальної моделі, висміюючи вже усталені в суспільстві поняття.

Побувавши у реальному світі людей, Барбі розуміє, що світ в якому вона жила кардинально відмінний: The real world isn’t what I thought it was. It never is (Barbie, 2023). Головна героїня бачить, що роль жінки – це суцільна боротьба не тільки з чоловіками, як опозиційним гендером (Men look at me like I’m an object, girls hate me, Barbie, 2023), а також і з собі подібними, втративши справжню мету існування: (Barbie) I love women. I want to help women. (Sasha) Oh, come off it, everybody hates women. Women hate women. And men hate women. It’s the only thing we all agree on (Barbie, 2023).

Попри постійного протистояння гендерів, стрічка все ж має щасливий кінець, де все стає на свої місця. Кожен із головних персонажів засвоює урок, що кожна людина має своє місце в цьому світі, має свою мету, своє призначення і свободу обирати ким він хоче бути незалежно від статі. Кен

розуміє, що помилявся щодо трактування реального світу, місця чоловіка в суспільстві та його влади: (Ken) At first I thought the Real World was run by men. And then there was a minute where I thought it was run by horses. But when I realized that horses are just men extenders (Barbie, 2023).

Все ж образ Барбі в однойменній стрічці «Барбі» все ж є уособленням жіночого гендеру. Творці фільму наділяють її найкращими рисами жіночої статті, роблять її збірним образом усього жіноцтва у його різних проявах і виявах від зовнішнього вигляду, кольору шкіри, стилю зачіски, одягу і вподобань, стверджуючи, що «Барбі – це всі ці жінки, а всі ці жінки – це і є Барбі»: Barbie is all these women. And all these women are Barbie (Barbie, 2023).

Література:

1. Борисенко Н. Д. Лексичні засоби загальної оцінки у мовленні персонажів сучасної британської драми (гендерний аспект) / Н. Д. Борисенко // Вісник Житомирського університету ім. І. Франка. – 2004. – № 16. – С. 1-3

2. Плахота С. В. Засоби вираження категорії оцінки в мовленні чоловіків і жінок [Текст] / С. В. Плахота // Перекладацькі інновації: матеріали IV Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції, м. Суми, 13-14 березня 2014 р. / Редкол.: С. О. Швачко, І. К. Кобякова, О. О. Жулавська та ін. – Суми : СумДУ, 2014. – 172 с.

3. Рагімова Е.І. Лінгвістичні засоби вираження гендеру в англійській мові [Текст] / Е.І. Рагімова; науч. рук. І. К. Кобякова // Перекладацькі інновації: матеріали IX Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції, м. Суми, 14-15 березня 2019 р. / Редкол.: С.О. Швачко, І.К. Кобякова, О.О. Жулавська та ін. – Суми: СумДУ, 2019. – С. 160-162.

4. Штурхецький С. В. Гендерні медійні практики: Навчальний посібник із гендерної рівності та недискримінації для студентів вищих навчальних

закладів / Колектив авторів. – Київ, 2014. – 206 с. – Електронний додаток: диск «Гендерні медійні практики», с.17-26.

Борзенко О. П.

**Впровадження дистанційного формату викладання іноземних мов як
результат модернізації вищої освіти Європейських країн**

Харківський національний автомобільно-дорожній університет, Харків

Динамічний розвиток сучасного європейського суспільства – це розвиток та модернізація вищої освіти. Модернізація вищої освіти стає основним ефективним інструментом відтворення й передавання знань та важливим ресурсом особистого та суспільного розвитку, який готуватиме суспільство для вирішення економічних, соціальних, культурних проблем. Модернізація освіти зумовлює пошук нових теоретичних та методичних концепцій удосконалення процесу викладання.

Основним напрямом створення єдиного європейського освітнього простору є розвиток полікультурної освіти, що фіксується у постійних змінах законодавчих та нормативно-правових документах країн Європейського Союзу. Вчені, державні діячі докладають багато зусиль на досягнення взаєморозуміння між представниками різних культур та етносів. Створення Європейського Союзу створило багатомовне суспільство, що призвело до необхідності визначення певних принципів існування Євросоюзу та поліпшення вивчення іноземних мов, що стало частиною модернізації освітніх систем європейських країн. Уряди європейських країн запровадили стратегію викладання та вивчення іноземних мов: підвищення фінансування вивчення іноземних мов, збільшення навчального часу для вивчення іноземних мов, вивчення додатково двох іноземних мов, тощо. Сьогодні така стратегія практикується в Австрії, Болгарії, Естонії, Іспанії,